

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HOMMUN

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
QVINNAN OCH HEMMET.

N:r 1.

Fredagen den 4 Januari 1889.

2:dra årg.

<p>Byrå: Klarabergsgatan 54, en tr. Annonspris: 25 öre pr petitråd (= 10 stafvelser).</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 krona för kvartalet. postarvodet inberäknadt. Ingen försäljningsavgift.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10—11 och 4—5. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Infaller helgdag på fredagen, ut- gifves tidningen näst föreg. eller nästfölj. söckendag.</p>	<p>Prenumeration sker: I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, å Stads- postens hufvudkontor, i boklädorna samt å tidningskontoren.</p>
---	--	--	---	---

Du unga år!

*Du var det nya året,
du kom i den sena natt
med hvita flingor i håret
och blåa ögons skatt.
Som bäst gick jublande barnens
krans
rundt om den gröna granen i dans,
då, plötsligt, vid klockans tofslag
du stod der i ljusens glans.*

*Du pilt med blickar klara,
hvad gömmes väl i ditt sinn';
o, kunde jag läsa bara
ett ögonblick dit in!
O, kunde jag tolka drag för drag
ditt spåda anlets gåtor i dag
och ur dina blåa ögon
utforska ödets lag!*

*Otaliga böner sparas
för dig, du unga år;
skall deras rop förfaras
likt flingan i ditt hår?
Skall något hjerta finna hos dig
den tröst det sökte innerlig,
och någon dyr förhoppning
i fröjd uppfylla sig?*

*Dock nej! hvad båtar fråga
ej lockar du pilt till svar!
Likt brusande böljor tåga
de tunga arbetsdar'
emot oss — brusande böljors flod...
Så möt med ärlig vilja och mod,
och din blir segerns vinning,
om ock genom tårar och blod!*

Annie Berg.

Krafter i det tysta.

En nyårsbetraktelse.

Det kunde förvisso skäl vara, att vi alla något oftare gingo till räkenskap med oss sjelfva, än vi nu i allmänhet pläga. Under hvardagsbestyrens eviga jägtande, under de dagliga sysslornas och pligternas uppfyllelse ger man sig så sällan tid och ro att verkligen på allvar gå till boks med sig sjelf; vi göra hvad jämt och nått nödigt är af hvar dags omsorg, göra det af gammal vana, halft maskinmessigt — och anse oss dermed ha uppfyllt allan rättfärdighet. Hur ofta glider man icke härunder in på slentrianens väg, hvilken alltid är en dålig väg; ty slentrianen är ingalunda detsamma som den goda traditionen, den är det liknöjda och nödtvugna fyllandet af skyldigheter, vid hvilkas infriande man dock rätteligen i glädje borde sätta in allt, hvad man bäst eger af lefvande intresse och samvetsgrann omsorg.

Det brukar emellertid sed vara, att litet hvar vid årsskiftet bereder sig en samvetsstund med sig sjelf. Såsom affärsmannen, den ordentlige husfadern och husmodern då afsluta sina räkenskaper för året för att se, huru debet och kredit ställa sig till hvarandra, så gör ock den enskilde ett öfverslag öfver den gångna tidens gerning för att finna, i hvad mån han eller hon gjort någon insats i sin lilla verkningskrets till nytta och välsignelse. Allt för ofta, det måste vi till vår egen nesa bekänna, blir resultatet af föga tillfredsställande natur, bär vittne om lojhet, liknöjdhet eller rent af försumelse; och ett slikt rön af samvetsgrann sjelfkritik är väl egnadt att verka smärtsamt och nedslående.

Ja väl, må vi gerna nedslås! Må vi förkrossas och ödmjuka oss inför detta bedröfliga faktum, att vi under gångna dagar, dem vi aldrig kunna taga åter, försummat så oändligt mycket, som vi kunnat verka till glädje och till gagn, gjort så onödigt mycket, som ländt till smärta och till skada!

Hur ofta har icke ett tillfälle till en god gerning obeaktadt fått gå förbi; hur ofta skulle icke ett kärleksrikt ord eller råd här, en vänlig liten ansträngning ytterligare der ha kunnat medfört glädjande och lyckosamma resultat!

Men så få vi ej låta oss nedslås, att vi hopplösa eller liknöjda säga till oss sjelfva, att våra krafter äro för ringa, för obetydliga och vår svaghet för stor till att kunna bringa upp vårt kreditkonto till en mera tillfredsställande slutsumma. Tvärtom bör medvetandet om den flydda tidens försumlighet vara oss en eggande maning till att framdeles taga bättre och friskare tag; och ingen kan i ärligt mod söka intala sig sjelf att krypa bakom denna skamliga och lättvindliga ursäkt: jag har gjort mitt bästa, och det är ej mitt fel, att jag ej mer förmått.

* * *

»Hvad stort sker, det sker tyst,» har skallden skrifvit, och alla kunna vi dagligen erfara, huru djup sanning gömmes i hans ord. Det finnas särskildt bland kvinnorna många, som i allvarigare frågor af misströstan om egen förmåga låta sig hållas tillbaka från hvarje ansträngning mot ett godt mål. Och dock är det just dem beskärmt att genom sin tysta, ofta obemärkta och underskattade verksamhet i hemmet utan allt stort tal, utan all bullrande strid, utan all tom bravad öfva den mäktigaste och mest välsignelsebringande inflytelse i snart sagdt allas dagens små eller stora frågor.

Men hvarför egentligen tala om små eller stora frågor! Det skulle då också finnas större eller mindre pligter att uppfylla. I grunden är ju hvarje värf och hvarje gerning, fylld och utförd i kärlek och glädigt mod, i godt förstånd och ärligt syfte, lika betydande. Icke må den lilla frun, som i kärleksrik omsorg stoppar sin herr mans strumpor eller med egen hand lagar hans favoriträtt till middagen, medan denne vid sitt skrifbord arbetar i lärd forskning eller måhända i riksförsamlingen talar varma och

öfvertygande ord för bedjertansvärda skolreformer eller vidgad rösträtt, icke må den lilla frun grämas öfver, att hennes verksamhet skulle vara så försvinnande obetydlig mot hans; kanske hade en felande knapp i hans rock eller en vidbränd soppa kunnat rubba den jemnvigt i lynnet, som nu lägger grundlighet i hans studier och kraft i hans ord!

Hvilken kraft i det tysta är icke modern gifven, der hon leder uppfostran af sina barn! En ansvarsfullare pligt än denna kan icke låta tänka sig; och den är dock hufsakligen i det moderna samhället öfverlåten åt qvinnan, då fadern oftast genom sina göromål utom och bredvid hemmet sättes ur stånd att så oafåtligt och direkt sysselsätta sig dermed. De goda krafter, som en gång hos den vuxne mannen taga sig verksamhet i nyttiga värf, spira upp ur de frön, som modern sådde i barnets sinne. Den känslans renhet och hjertats glada offervillighet, som äro den unga qvinnans skönaste smycken och på samma gång starkaste vapen, ha från hennes spädate ålder ammat och vårdats af moderhänder genom arbete och lekar, genom studier och vaknande erfarenheter, genom barndom och uppväxt.

Hvilken kraft i det tysta är icke makan gifven, att verka uti och genom förhållandet till hennes man! Det tjenar här till intet att i allmänna fraser söka utveckla en sak, förr så otaliga gånger behandlad och diskuterad, hvilken det lefvande lifvet dagligen och stundligen genom tusenden af exempel gifver den skarpaste, mest vexlande, mest lärerika och uttömmande belysning. Inom hvarje tröskel till ett hem, som du öfverskrider, skall du kunna läsa ett nytt kapitel ur den kraftens historia, hvilken är skriven med sidor af det ädlaste, mest upphöjda innehåll, men hvilken ock är skriven med sidor af tårar och blod. . .

Och qvinnan — hon behöfver ju hvarken vara maka eller moder: hon kan vara syster, väninna, intaga hvad helst af ställning inom samhälle och familj — alltid är henne gifvet att med små medel, små kärleksord, små kärlekshandlingar, otaliga att räkna, omöjliga att kategorisera, utöfvade som de äro genom hvardagsmødornas, hvardagsbekymrens, hvardagslifvets gång, och välsignelserikt stora och herrliga till resultat — alltid är henne gifvet att verka en kraftig gerning i sin krets och efter sin förmåga.

Dessa krafter i det tysta äro större och mäktigare, rikare till dåd och framgång, än i ofta sjelfve anen. Det är icke den skyhöga vågen, som med stort buller och ansats löper till storms, hvilken holkar klippan och förflyttar berg, det är den sippande droppen, som utan återvändo arbetar i det fördolda.

Till ett rätt och offervilligt verkande af all förmåga gifve det nya året rika föresatser och rik uppfyllelse! J. N—g.

»Det nye system.»

Det är icke om det välbekanta Björnsonska stycket med detta namn, vi här ämna tala. Det är endast vår afsigt att med några få ord fästa alla våra läsarinns — och enkannerligen husmödrarnes — uppmärksamhet på en ny sida i handels och vandels stora

codex, som det nya året slagit upp, ett nytt system, som mellan helgdagarna och nyårsfirandet smugit sig öfver oss alla, kanske öfver allt för många — som en tjuf om natten.

Vi syfta härmed på det nya metersystemet för mått, mål och vikt, som från och med 1889 års ingång äfven i Sverige tillämpas som obligatoriskt. Dess införande bör visserligen icke gerna ha kunnat öfverraska någon som en nyhet: sedan många år har riksdagsbeslutet om saken faststätt; våra almanackor, våra kalendrar, oräkneliga reduktionstabeller i skiftande uppställning och form ha täflat om att i tid förebreda oss på saken; — men så stark är nu en gång för alla vanans magt ibland oss och, hvarför förneka det, den medfödda lojheten, att flertalet väl knappast allvarligen tänkt på att sätta sig in i det nya systemet, förr än just i dessa dagar, sedan det redan stigit innanför dörren.

Vi betvifa visserligen ej, att hrr affärsmän, hvilka nu äro lagligt skyldiga att i allt begagna mått efter metersystemet, till en början skola stå ovana och okunniga kunder till tjänst och hjälp vid nödiga reduktioner, men enhvar bör anse för en pligt att åtminstone nu sent om sider ju förr dess hellre göra sig förtrogen med de nya måtten, då naturligen ingen bestämd klarhet och reda i handel och vandel kan sägas ha inträdt, förr än den köpande allmänheten lärt sig att förtroligt umgås med samma måttssystem, efter hvilket de säljande äro skyldiga göra sina beräkningar.

För att i vår mån stå Iduns läsarinns till tjänst ha vi för afsigt att låta ett af januarinumren åtföljas af en särskildt upprättad, praktiskt uppställd reduktionstabell, hvilken i trefflig utstyrelse dessutom kommer att åtföljas af ett fullständigt kalendarium med namnlängd, upptagande — i stället för de många konstbesynerliga och aldrig använda i den vanliga almanacken, kvarlevor från katolicismens dagar — endast våra egna vackra fornordiska namn, hvilka väl förtjenade att flitigare komma till bruk.

Ett gratisexemplar erhåller en hvar, som samlar fem abonnenter å Idun och till Red. direkt insänder beloppet.

Träldomsok.

Några små betraktelser öfver ett och annat upptecknade af

Mathilda Langlet.

IV.

Sista artikeln.

Att närmare beskrifva yttringarne af de träldomar, som dryckenskap och andra laster ålägga människorna, skulle här vara lika vämjeligt som onödigt, hvartill kommer, att den, som skrifer dessa rader, genom lyckliga omständigheter förskonad från närmare bekantskap dermed, endast skulle kunna efter hörsägen beskrifva dylikt. Men hvad som är af behovet påkalladt, är snarare att försöka utreda dels uppkomsten af dessa träldomar, dels också verkningarne deraf på den inre och yttre människan, dels också möjligheterna att förekomma andligt och personligt elände i sedligt afseende.

Dertill skulle behövas både mera utrymme och större förmåga än här kan disponeras, men hvar och en, som kommit till mogen

ålder, och som något gett akt på lifvet, kan ju alltid få bära fram en del af den lilla erfarenhet han samlat. Det är dock alltid ett litet strå till den stora stacken, medan man väntar på större krafter, verksammare arbete.

Det kan icke undgå en tänkande människas blick, att här i lifvet synden som oftast straffar sig sjelf och blir ytterligare straffad. Ja, oftast sticker detta så i ögonen, att man ej kan tro annat än, att äfven den tanklösaste skulle se, huru sant det är, att våra gerningar följa oss efter. Visserligen gifvas undantag, men oftast får dock t. ex. drinkaren plikta dyrt för sitt rus. Det är då han begår exesser, som han i nyktert tillstånd skulle blygas att nämna; det är då han »skrifer på» åt sina vänner för summor, som han aldrig egt och kommer att ega. På så sätt kan han blifva ekonomiskt och medborgerligt ruinerad, och likväl är detta icke det värsta. Ty ruset förslappar hans sedliga kraft och tär på hans själ. Efter hvarje rus har han förlorat något af sitt människovärde, och till slut går hans högre natur alldeles förlorad och hans tillvaro blir nästan rent djurisk. Det händer visserligen, att drinkaren sig omvänder och bättrar, men ingen, som det gjort, kan väl neka till att träldomsoket lemna djupa ärr — ja, kanske oläkliga sår efter sig, och att han förlorat mer, än han hade råd till, af sin bättre natur genom det slafveri, hvori han varit bunden.

Och på samma sätt är det med andra dylika passionens träldomsok. Har icke spelaren förstört både sin och andras egendom, och har han icke blifvit förfalskare, bedragare, rymmare under sin träldomstid? Och se vi icke alla dagar här huru, synden straffar sig sjelf och huru människornas gerningar följa dem efter?

Jo, det är alldeles icke fördoldt utan uppenbart för hvar och en, och dock låter knappast någon varna sig. Hvaraf kommer det?

Svaret kan icke blifva mer än ett: vi synda ovetande, nemligen ovetande om syndens följder. Hvar och en tror sig om att kunna beherska sina begär, hvar och en tror sig kunna utstaka en gräns, ingen vill tro att han blir slaf, just då han tror sig ega den största frihet. Deri ligger det — man missförstår ordet frihet. Blott den, som är sjelfständig, är fullkomligt fri. Men sjelfständig är man icke, när man gifver sina begär lösa tyglar. Blott den är sjelfständig, hvars vilja råder öfver oklara, otämjda begär, och som förstår underkufva dem. Han ensam kan gå den väg han för sig utstakar, han ensam vet sitt mål och vägen dit, han ensam är fri, rättsliga fri.

Men huru blifva fri, huru blifva herskare och icke slaf? Det är frågan.

Det finnes icke mer än ett sätt, — karakterens utbildning, förståndets upplysning, hjertats förädling, eller med andra ord, uppfostran. Vi måste uppfostra våra söner och döttrar att förstå och älska friheten.

Vi komma alltid tillbaka till detta: man måste börja med barnen. Och mödrarne måste börja — antagligen först med sig sjelfva. Om vi blott föresatte oss att af allt vårt hjerta och all vår själ och all vår håg arbeta på att göra våra söner till fria män, som förakta all träldom, och lära våra döttrar att älska endast fria män och förakta alla slafvar, då först kunde det vara något hopp om vårt lands och vårt folks framtid.

Det är ett gammalt ord, som vi föga akta på, och som dock kunde lära oss så mycket,

och det är detta: »vi böra uppföda våra barn i tukt och Herrans förmaning.» Ty detta betyder helt enkelt att till uppfostran behöfves både tuktan och kärlek. Försök aldrig att använda det ena utan det andra — det lyckas ej. Utom det att barnen lida under sådan behandling är det alldeles visst och säkert att resultatet blir dåligt, såvida ej omständigheterna rycka barnen ur våra händer i tid.

Men så kommer härtill något annat, förutan hvilket hvarken kärlek eller tuktan kan rätt utdelas, nämligen ett förståndigt och noggrant aktgifvande på barnens böjelser och anlag, och slutligen en ofafätlig omsorg om att de unga icke få insupa vanor och utveckla böjelser, som i en framtid kunna blifva skadliga.

Huru vet man, till exempel, om icke den gången, då fadren fyllde punschglaset åt sin son och klingade med honom, denne son tog första steget på rumlarens bana? Hvem vet om icke modren, när hon lärde barnen spela »svälta råf» om russin och mandel, väckte till lif den slumrande spelpassionens första frö? Och hvem vet — eller rättare sagdt, hvem vet icke, att modren, då hon i sin lilla dotters närvaro utbredd sig om moder och klädsel, hos den lilla grundlade den fäfänga, hvars tillfredsställande kanske sedan störtade henne och hennes familj i olycka och vanheder.

Derföre måste vi mödrar vid hvarje steg, som våra barn taga, ständigt tänka på, att de gå mot framtiden och att det onda växer lika fort — ja, vanligen fortare än det goda. Hafva vi detta i tankarna och nyttja vi så vid barnens uppfostran både kärlek och tuktan rätt och förståndigt, så ega vi åtminstone grundade förhoppningar om att våra barn icke skola blifva slafvar och slafvinnor under dåliga böjelser, icke skola behöfva böja sin nacke under lidelsernas trädomsok.

Resultatet af

Iduns fjerde pristäffing.

Inom den utsatta tiden ha 42 täflingsskrifter inkommit. Af dessa ha 15 rört sig inom den första ämnesgruppen, omfattande uppsatser öfver kvinnans lif och verksamhet i eller utom hemmet, 15 inom den andra gruppen, »en berättelse, skizz eller novellet», samt 12 täflar öfver det tredje ämnet, »ett det bästa nyårspoem».

Så som äfven vid den senaste pristäffingen var fallet, har den poetiska afdelningen qualitativt befunnits afgjordt underlägsen de båda andra — så underlägsen till och med att Redaktionen ej ansett sig med något fog inom denna afdelning kunna utdela det utsatta priset.

Det första priset, 25 kronor, har tilldömts fru M. Lundell, Upsala, för hennes uppsats: »Qvinnan som reformator». Det andra priset, 20 kronor, har förvärfvats af fröken Hilda Hintze, Kristianstad, för en berättelse från Rom benämnd: »Hvem är den gamla damen?» Dessutom utdelas det å den poetiska afdelningen utsatta priset, 15 kr., som ett extra, tredje pris åt fr. Julia Klingström, Wallentuna, för hennes båda uppsatser, »Några allvarsord» och »I kras».

Med hedersamt omnämmande och diplom utmärkas vidare följande skrifter: inom första gruppen — »Mamma, hvad skola vi leka?» af signaturen M. N., »Några ord om barnens uppfostran» af K. samt »Små funderingar» af Hoi; inom den andra gruppen — »Valet af ynke» af Eb. G. och »En komplot» af Adrian.

De två sistnämnda signaturerna, hvilka ej bifogat fullständigt namn och adress, torde omgående insända uppgift härå i och för hedersdiplomens öfversändande.

De belönade uppsatserna komma att efter hand införas. Början göres i dagens nummer med fru M. Lundells »Qvinnan som reformator».

Redaktionen.

Qvinnan som reformator.

Af

Fru M. Lundell.

Belönad med 1:sta pris vid Iduns 4:de pristäffing.

Detta låter ju förmädet nog. — Hvad kan väl hon reformera, höra vi många undrande fråga, hon som i allmänhet helt bristfälligt fyller den föga framstående plats i lifvet, hon förut har? — Nå ja, just derför att platsen är dålig och förmågan om möjligt ännu sämre, behöfs här reformeras. Det är icke lönt att längre med händerna i knät sitta och sucka efter bättre tider och vänta, att någon annan skall »göra't». »Den som hjälper sig sjelf, hjälper vår Herre», säger ett gammalt ordspråk. Den sjuka skall väl också känna, hvar skon klämmer. — Alltså mod och ihärdighet! — Det gäller att förbättra vår egen ställning. Ett i sanning styft arbete; svårigheterna äro stora och många och arbetarne få. Men så är lönen . . . Ja, lönen — om det lyckas, den få vi se oss om efter. Den blir ett arf åt våra efterkommande.

Skall experimentet lyckas, gäller det nämligen att gå till grunden, att börja från början så vidt möjligt. Vi sjelfva äro då icke fullt lämpligt material; vi måste tänka på våra döttrar medan tid är.

Men hvad kunna då vi väl göra, som äro så okunniga, så fulla af brister?

Jo, åtskilligt. Vi skola göra bristerna till våra bundsförvandter, de skola visa vägen. Det oeh det felas mig, men det skall och får icke felas min dotter. Se der en ledtråd vid reformarbetet, som nästan bjuder sig sjelf. Men vi måste öfva oss i sjelfkännedomens svåra konst. Hvilka äro våra verkliga brister och hvilka de största? — Och hvilka våra förtjenster? Äfven dessa måste jag göra mig reda för och söka bibringa min dotter. Att blott göra henne till ett komplement af mig sjelf är icke nog.

Första steget till förbättring af kvinnans ställning, ett steg som hon sjelf måste taga, är alltså, att mödrarna gifva sina döttrar den uppfostran, en bättre ställning, kräfver som en nödig förutsättning. Det är derför icke fråga om någon idealuppfostran. Bevare oss väl! Vi så väl som lifvet sjelft äro alldeles för litet ideala, för att detta skulle passa ihop. Nej, en uppfostran, som gör våra döttrar skickliga att icke blott fylla vår plats, utan äfven så småningom höja sig till en bättre.

Men hvad är då att göra? — Ja, det är frågan. Kunde vi besvara den, vore gåtan löst.

Vi för vår del skulle vilja föreslå, att man först toge i öfvervägande, hvad den unga flickan behöfver — och hvad hon bäst behöfver för att taga sig fram i lifvet, innan vi börja proppa i henne likt och olik. Detta vore enkelt nog, om man kunde ställa hennes horoskop, om man visste hennes öden på förhand; men hvem vet det?

Nå ja, det går ju icke att med visshet afgöra antingen konsten att stoppa ett håll, eller kunskapen om gnostikens irrläror kommer att vara henne till största nytta här i världen; men härvidlag, som så ofta annars, få vi nöja oss med att bygga på antaganden, och jag hör tydligt de flesta och bästa rösterna höja sig för botandet af hålet i kläderna, innan luckan i det kyrkohistoriska vetandet fylles.

Med litet eftertanke kan man så bilda sig en hjälplig norm för en vanlig flickas uppfostran.

Hon är först och främst människa och skall såsom sådan bibringas en del s. k. allmänbildning. En del minnessaker skall gifvas henne, medan det mottagliga barnasinnets ännu är i behåll. Allt naturligtvis samtidigt med att hennes förstånd och anlag utvecklas och öfvas.

Hvad som för en flicka dernäst är af största vigten, är att lära sig sköta hus och hem. — Alla bli icke gifta. Nej visserligen. Men det torde vara ytterst få, som icke någon tid af sitt lif — de flesta kanske större delen — komme att göra gagn af den kunskapen, om de ägde den. Om icke förr, så brukar den äldriga söka sig en egen vrå, hon kan kalla sitt hem. Af hvilken vigten den vore för den gifta qvinnan, förstås ju af sig sjelft. Hennes uppfostran, som för det kommande släktets skull är viktigast, är för närvarande sämst tillgodosedd, eller rättare icke tillgodosedd als. Alla uppfostras till guvernanter, d. v. s. laddas med så mycket sakkunskap, pianoklink och andra konster som möjligt — utom konsten att sedan på lämpligt sätt öfverflytta all denna visdom på det yngre släktet.

All kunskap är bra; i synnerhet när den meddelas på ett njutbart sätt. Det fins väl knapt något, som är så obetydligt eller så onyttigt, att det icke i sin mon bidrager att gifva lifvet ett rikare innehåll. Men här om någonsin gäller det, att det bättre är fiende till det goda. — Om jag behöfver ett, hjälper icke ens den största rikedom af ett annat. När den unga frun skall koka kaffe, eller om hon endast skall mäta till bönorna, är hon icke hjälpt, om hon än har den franska syntaxen på sina fem fingrar. Skall hon köpa handdukar och icke kan skilja linne från bomull, skräp från det som duger, ja — så hjälper henne hvarken algebra eller statskunskap. När den rätta lärotiden är förbi, måste den nya husmodren börja lära för lifvet. Det blir ett drygt arbete. Sjelf måste hon vara både lärare och lärjunge. Hennes hog är förut riktad på annan sorts sysselsättning; det nya förefaller henne själöst och ointressant och tar dertill hela hennes tid i anspråk, öfivad som hon är. Hon, som förr skulle hänga näsan öfver boken både nätter och dar, blir snart nästan oförmögen till tankearbete. Hon törs icke fördjupa sig i andra funderingar, än dem som röra maten och kläderna, kläderna och maten, ty då kunde det hela lätt gå på tok. Att den som måste lefva under så ogynsamma förutsättningar — en hel del andra att förtiga — icke kan utveckla sig fritt, icke kan bli en hel människa, bör icke synas underligt. Hon måste nästan helt gå upp i det dagliga »slitet» och upphör så småningom att lefva som individ, måste till slut vänja sig af med att hafva några egna önskingar och tycken, n. b. så vida hon icke just hör till det fåtal lyckliga, hvars hog och anlag uteslutande äro riktade på dylika praktiska hvardagsgöromål.

Det tycks vara förklarligt nog, att den gifta kvinnans väg icke betecknas af »upptäckter» och »företagsamhet». Hon borde ju visserligen ha de flesta väckelserna, de största anledningarna till verksamhet, men trycket af dessa sig ständigt pånyttfödande hvardagsgöromål, som i sig sjelfva äro så otacksamma att fullgöra, blir för den, som ej är rustad att bära det, rent af till en odräglig börda, som lätt kräfrer hvarje initiativ, och förlamar den smula spänstighet, en förvänd uppfostran möjligen lemnat kvar. Den »lösen» Guido och många med henne lägga i kvinnans mun: »Inga initiativ, inga beräkningar, bara lunka fram på utstakade vägar med så litet hufvudbry som möjligt» (se Idun n:r 6, 1888) torde vara en lösen, som blifvit henne påtvingad af omständigheternas makt och icke en sjelfvald sådan — således ingens lösen i egentlig mening.

Nå väl! Det sjuka i saken borde kunna, om icke hjälpas, åtminstone betydligt förbättras, om den unga flickan finge en grundlig undervisning i åtminstone det viktigaste af hvad som hör till ett hems skötande. Men i dessa stycken spela öfning och vana en stor rol. En flyktig kurs kort före bröllopet, som nu är vanlig — eller ingenting als i den vägen — är således långt ifrån tillfyllstgörande. Undervisningen bör börja redan i barnåren (t. ex. vid 10, 12 års ålder) och sedan gå jemnsides med den högre bokliga utbildningen, som naturligen då måste maktas åt sig; dels gifvas med större urskilning, dels komma efteråt — om tid och lägenhet det tillåta. Detta icke på det att fruntimmerna skola hålla till i köket, vid sömnen etc. mer än en samvetsgrann husmoder redan nu gör. Nej, tvärt om — för att de skola bli satta i stånd att med *minsta möjliga uppoffring af tid och krafter* på ett *tillfredsställande* sätt uppfylla sina plikter i den vägen. Endast på så sätt är det tänkbart att husmodern skall få någon frihet att lefva ett eget lif, att utveckla sig sjelf och således också blifva bättre i stånd att fylla sin plats som maka och moder.

Som moder ja; — men här ha vi åter en betänklig lucka i vår uppfostran. — Männe icke hvarje kvinna skulle hafva mera gagn af litet undervisning i helsolära, barnuppfostran och sjukvård, än t. ex. af all den fingergymnastik, hon tager på pianot?

Man skrattar och tycker den unga modern bär sig näpet åt, när hon ovan och okunnig icke ens kan taga i sitt barn, utan att bära sig fumligt åt. Det skulle vittna mera om förstånd och hjerta att gråta öfver att en så hjälplös varelse helt oförskyldt råkat i så ovärdiga händer. »Är det ej förvånande att, fastän på barnens behandling deras lif eller död, deras sedliga välfärd eller fall beror, likväl icke ett tecken till undervisning meddelas om barnuppfostran åt dem, hvilka förr eller senare måhända blifva föräldrar? Är det ej vidunderligt, att ett nytt slägtes öde skall lemnas åt den tanklösa vanans, nyckens eller inbillningens slump i förening med okunniga sköterskors förslager och mormödrars fördomsfulla råd?» säger Spencer. Och vidare: »Att föräldrar börja sitt svåra åliggande att uppfostra barn utan att någonsin hafva egnat en tanke åt de fysiska, moraliska eller intellektuella grundsatser härför, hvilka borde tjena dem till till ledning — detta uppväcker hvarken förvåning öfver dem, som så göra, eller medlidande med dem, som blifva offren.» — Nej, tyvärr komma ännu tusende sinom tusende att gå under, innan man lär sig inse

att någon kunskap om lagarna för lifvet — såväl det kroppsliga som det andliga — är af nöden för att kunna fostra ett lyckligare slägte.

Men ännu äro vi icke färdiga med vår flickas uppfostran.

Hon har fått i sig de första grunderna af de vanliga skolämnena. Hon har sedan vid sidan af fortsatta studier vunnit utbildning i det husmoderliga köket. — Hit räkna vi äfven enkel bokföring samt vana att handtera penningar med förstånd. — Valet af de ämnen, hon läst, har varit beroende af den relativa nytta och behållning, man kunnat vänta sig af det ena eller andra. Så har fysik och kemi fått en mera betydande plats än nu. Dessutom har undervisningen bytt väsen och form i åtskilligt. Historien t. ex. ger mera intryck af en kulturens historia än ett schema af namn och årtal. Språkundervisningen, betydligt reformerad, bedrifves med iver i ett af de tre främmande språken, så att detta verkligen hjälpligt läres, och i de två öfriga meddelas endast de allra första grunderna, på det att den svåra början skall vara gjord, om någon sedermera vill skaffa sig färdighet äfven i något af dessa. Barnavården och sjukvården kan lämpligt anstå till efter skoltiden.

Men ännu felar en viktig sak. — Det är icke nog att helsoläran blott meddelas teoretiskt, den måste äfven praktiskt tillämpas. God gymnastik, bad och mycket vistande i friska luften äro nödvändiga förutsättningar, om allt det andra skall bli till någon välsignelse. Flickskolekomitéen har i sitt utlåtande ett yttrande rörande denna sak, som icke kan annat än väcka sorg och häpnad. Det »måste anses konstateradt», heter det der på den 230:de sidan, »att den vida öfvervägande delen af landets qvinliga skolgång utgöres af sjuklingar.» — Hvad kan väl kraftigare tala för hygieniska reformer än detta ödesdigra faktum?

En och annan ansträngning i den riktningen göres ju visserligen emellanåt. Frågan om dräktreformen t. ex. var ju till och med nästan på väg att bli modern. Man läste och studerade om chemiletter och chemilooner, men — vanans makt är stor. Detta var något så främmande, att man ej kom sig för. Dock hvarför icke söka draga ut konsekvenserna af de budord, »Reformdräkten» bjuder på, och åtminstone i någon mån söka tillämpa dem.

Der står:

I. »Lemna lifsorganen utrymme till obehindrad verksamhet.

II. Bär upp kläderna med axlarna.

III. Förminska klädernas tyngd så mycket som möjligt.

IV. Bibehåll en jemn kroppstemperatur.»

Snörlifven och alla lif med ben, planschetter eller dylikt otyg få således afsked, och ett temligen högt foderlif kommer i stället, försett med två rader knappar. Den ena kring midjan att knäppa de båda lätta underkjortlarnes mycket vida besparingslinningar på, och den andra något längre ned för kalsonglinningens räkning. Kalsongerna göras hela, rynkas och knäppas med vida linningar vid knät. Strumporna knäppas fast vid lifvet med elastiska band. Kängorna få ej i någon riktning vara mindre än foten. Linnena göras nära ett kvarter högre i halsen än den traditionella fasonen och ärmarne halfalnslånga i st. f. lika med noll. Äfven klädningen får ej bryta mot ofvanstående bud. Se der en reformdrägt, som äfven den mest konservativa

med litet ansträngning kunde orka med. Har en god idé fått lif, gäller det att strida för den och framför allt icke göra den till en modesak. Det kunde lätt bli dess död. Lär ungdomen att betrakta »modet» med nyktra ögon, och den skall aldrig mera fullständigt underkasta sig dess tyranni.

Men äfven tiden för uppfostran har ett slut. Den unga flickan är sådan vi fostrat henne. Ännu skulle vi dock vilja gifva henne ett välment råd. Hon får icke nu sätta sig hemma i ro och hvila på sina lagrar. Hur illa de mödrar göra, som af »ömbet» icke vilja skicka bort sina döttrar, förstå de lyckligtvis eller rättare olyckligtvis ej. De kunna icke räkna ut, att när de sjelfva ej mera finnas till, barnen icke längre kunna hålla dem i förklä'sbandet. Dessa stå då kanske ensamma i verlden, oförmögna att reda sig sjelfva. Nej, fattig så väl som rik skall efter slutad lärotid ut i verlden för att lära tänka och handla för sig sjelf, rikta sin erfarenhet och pröfva sina krafter. Frihet och ansvar äro två viktiga vilkor för en sund utveckling.

En afton i kvinnoklubben.

För oss, stockholmare, är omnämnda kvinnoklubb icke längre »någon nyhet för dagen». Den utgör helt enkelt en lyckligt realiserad idé — en af de få, som vår energiska tid lyckats genomdrifva till *allmän* belägenhet.

Vid första uppropet i tidningarne, som afsåg att åstadkomma en teckning i och för bildandet af en *qvinlig sällskapskrets*, hvars mål skulle blifva att skaffa sig egen, dagligen tillgänglig lokal, hålla läsrum och till och med spisning för sina medlemmar, anordna sammanträden och diskussioner, m. m., blef man litet tvehågsen. Visserligen nödgades man erkänna nyttan och behovet af en dylik klubb, men — och här trängde sig det gamla tvistefröet fram igen.

Familjen! Skulle icke manne familjen och familjelifvet få en svår konkurrent i denna s. k. kvinnoklubb? Helt säkert. Och man föredrog att hålla sig neutral i frågan.

Dock, de funnos, hvilka genom olika lefnadsförhållanden och samhällsställning snart nog lärde sig uppskatta den nya idén. Icke alla hade lyckan att ega egen familj, der de kunde tillbringa sina fristunder, utbyta tankar och hemta friskare lifsmod. Och dessutom, hvad man icke sjelf behöfde, kunde ju andra draga nytta af, hufvudsaken vore att bidraga till en praktisk frågas utredande.

Och nu står man vid målet.

Hvilka svårigheter, som mött, hvilka missräkningar, som uppkommit på grund af den ekonomiska frågans ofta ofantligt svåra lösning, om allt detta tala de nitiska förkämparne alltför sällan. De hafva tagit sin uppgift på allvar och derfor hafva de också trotsat motgångarne. Resultatet bär ett hedrande vittnesbörd om den uthållighet och den sega energi, som i allmänhet karakterisera våra kvinnor.

Derför var det också en öfver all förväntan talrikt besökt julfest, som i lördags afton firades i klubbens lokal, Hamngatan 18. Man hade för aftonen beslutat utvidga våningen genom att begagna en angränsande sal och några smårum till musik- och konversationsrum, under det supén sedermera skulle anordnas i den vanliga lokalen.

En smakfullt prydd julgran, hvars tända ljus afspeglades i den stora väggrymån och kastade ett dubbelt ljusskimmer öfver de glitterbeströdda grenarna; ett smakfullt draperi af nordiskt konstväfda förhängen anordnad på långväggen; längst uppe

ena hörnet ett uppslaget piano, melodiska ackorder och en silfverklar härlig stämma, som sjöng om hur »Björken berättar hvad som kan hända i mån-skenet» — af allt detta möttes de något försenade gäster, hvilka samtidigt med mig inträdde i den redan till trängsel fyllda salen.

Och på Sylyias älskliga visa följde ännu ett par, och sångens genius, representerad af fru Dina Edling lemnade plats för »Porträtterna» af Anna Maria Lenngren. Det omtalade draperiet föll, och de sju trogna afbilderna af den giktbrutna grevinnan och hennes föräder, obarmhertigt, men lyckligt karikerade af en af klubbens medlemmar, blefvo synliga. Och der nedanför sutto lifslevande både den »grefliga enkan» och dennas kammarsnärta samt illustrerade och utförde på ett synnerligen skämtsamt sätt den ifrågavarande satiren.

Efter en stunds konversation på egen hand beredde man sig ånyo på att få höra något, hvar på Fröken J. Zetterberg på ett anslående sätt föredrog »Psyche» af Viktor Rydberg och »Elfvaaringen» af C. D. af Wirsén. Och härmed var man fullt inne i stämningen. Kl. började närmast sig half 10, supén var serverad, och sällskapet begaf sig tillbaka in i väningen.

Här möttes man emellertid af en högst skrattlockande anblick. Icke just ovan vid nödvändigheten af små förhoppningar, hade aftonens styrelse icke på förhand vågat garantera något alltför stort antal bordsgäster, hvarför värdinnan (Klubben har öfverlemnat serveringen åt den nära klubblokalen belägna restaurangen »Concordia») fann sig litet öfverrumplad. Antalet kvarstannande gäster närmade sig nemligen omkring ett hundratal och utgjorde således nästan dubbelt emot hvad man var van att antaga troligt. Den löjväckande förvirring, som här af uppstod, kan också med skäl nämnas såsom aftonens »glansnummer». Man såg snålt på sina »bättre lotade grannar», man delade med sig af skämt och skrattlust, och man lyckönskade »Qvinnoklubben», som gått så hastigt framåt i sin utveckling. Vårdinnans bryderi, — hvarur hon dock redde sig med heder — väckte mängden af de närvarandes tankar på tillfälligen, då en och annan af oss sjelf befunnit sig i »samma svåra dilemma», och då Kajsa Vargs »man tager om man så hafva kan» ingalunda verkat tröstande. Historier och anekdoter, lustiga infall, »oärlig konkurrens» m. m. dylikt, gjorde sig gällande; och när sedermera efter reträtten till stora salen ordföranden, Fröken Hübner, höjde sitt glas för Qvinnoklubbens bestånd, blef jublet fulltonigt. Denna rikt besökta julfest hade stärkt förhoppningarna.

Några tal höllos för styrelsen. En af medlemmarna, fru Westermarck, berättade en lustig sägen från norska gränsen, hvarefter en vals spelades upp, och man svängde om litet i all enkelhet.

Hela julfesten hade en prägel af familjär hemtrefnad, som man högst sällan finner, då man någon gång söker roa sig utom sin egen trängre familjekrets.

Af årsredogörelsen framgår, att de ordinarie allmänna sammanträdena under årets lopp utgjort 29: 1 årsmöte, 1 julfest, 12 föredrag eller uppläsningar och 15 diskussioner. Föredrag hafva hållits af frk E. Key, frk H. Strandberg, fru Flodin och frk Whitlock m. fl. Frk Zetterberg har flere gånger framsagt poem och fru Westermarck berättat landsmålshistorier. Diskussionsämnen hafva varit följande:

»Kan något göras för att reformera sällskapslivet?» »Yrkesskicklighet bland qvinnor» (2 ggr). »Hvad vi behöfva», en uppsats af E. Key (2 ggr). »Ett samlit» af Jonas Lie. »Äger en författare rätt att i sina arbeten skildra personer från sin umgängeskrets?» »Är kunskap liktydig med bildning?» »Fredrika Bremer Förbundets sjukförsäkring.» »Den realistiska litteraturens inflytande på familjelivet.» »Filantropi» (2 ggr). »Är det till gagn eller skada, att den gifta qvinnan arbetar utom hemmet?» »Sjelfständighet och effektsökeri?» »Samuppföstran.»

Diskussionerna hafva inleddts af fruarna Palme, Sachs, Branting, Heyman, Frölander, fröknarna Whitlock, Hübner, Adelborg, Grundahl, Almén och Lewysohn.

Under det nu ingångna året anordnas 2 ggr. i månaden — 2:dra och 4:de lördagen — ett ordinarie samkväm.

Det nästkommande eger alltså rum lördagen den 12 jan.

Clara Smitt.

Gastronomiska kåserier.

I.

Som denna tidning läses i många hem, der man förstär att sätta värde på Guds gåfvor, så har jag åtagit mig att då och då kåsera litet om matlagning. Må hända finner äfven den erfarnaste och skickligaste matmor i dessa kåserier något nytt som intresserar henne. Jag skall genast anställa ett prof genom att i dag komponera en så enkel middagsmatsedel som ärtpuré, gädda, höns och äppeltårta. Det finnes ingen matmor i Sverige, som icke har serverat på sitt bord och ätit af dessa rätter. Men om ni följer till punkt och pricka utan de ringaste afvikelser mitt tillagningssätt, så skall ni i dessa fyra så vanliga rätter finna någonting, som ni icke kan få beskrifningen på i en kokbok, och som dock kommer att smaka er, som jag hoppas, förträffligt.

De flesta menniskor, i synnerhet män, finna, då de äro i normalt tillstånd, en njutning i att äta sund och välsmaklig mat, och om de ville vara riktigt uppriktiga, så skulle de säga, att det är vid bordets samkväm, som de vanligen tillbringa sina gladaste stunder, utan att derför lefva hvarken i sus eller dus. En och annan säger kanske, att det gör alldeles det samma, hvad han äter, men alla intelligentia damer — och hvilken dam är icke intelligent i vår så upplysta tid? — veta, att det icke gör honom det samma, utan att födoämnenas tillredning och omvexling utöfva stort inflytande på helsan och lynnet. En fru vill derför gerna ge sin herre och man god mat, men om hon icke fått lära sig matlagning, så öfverlemnas de på nåd och onåd åt kokerskan. Har hon ej heller varit i skola hos någon verklig matmor, så tages kokboken till hjälp. Men all kokboksmat är icke god. Jag vill derfore i denna tidning då och då gifva damerna några råd i att komponera enkla och äfven mera anspråksfulla matsedlar samt angifva huru en viss rätt skall tillagas för att komma riktigt till heders. Vi sysselsätta oss endast med sådana rätter, hvartill vårt eget land lemnar rikliga råämnen.

Utaf de materialier, som naturen gifvit oss för bordets njutningar, är hönssläktet bland de mest användbara, emedan det genom sitt kött såväl läckerhet som lättmalthet erbjuder en föda, som är både angenäm för gommen och nyttig för helsan, om den är af friska djur. Men har ni märkt, då ett nystek höns styckas, hur ofta man känner en obehaglig lukt? Jag har utforskat orsaken till den och kommit till följande resultat. Om ni går på torget i en stad och betraktar de plockade höns, som der försäljas, så finner ni, att dessa höns icke ha samma färg. Somliga ha ett mjellhvitt, friskt och aptitligt utseende, andra ha gulaktig hudfärg eller blågråaktig, och det är dessa höns, som äro behäftade med den motbjudande lukten, då de stekas. Vid närmare granskning af ett sådant stekt höns finner man att skrofvat har mörkgrå färg och är genomsprängt af koagulerade blodstrimor, hvilka ha sin utgång från ena låret, på hvilket är ett sår. Djuret är angripet af benrötsjukdom. Hönsen med ett mjellhvitt utseende ha frisk och angenäm lukt och ett elfbensblankt skrof. De med gulaktig hudfärg bilda ett mellantillstånd. Benrötsjukdomen uppstår derigenom, att djuren uppfödas och forslas i trånga burar, som icke hållas rena. Jag har påpekat detta, så

att åtgärder måtte vidtagas som kunna gagna allmänheten såväl i hygienens som i smakens intresse.

Nu till matsedeln för dagen:

Ärtpuré,
Gädda,
Höns,
Äppeltårta.

Ärtpuré. Färska spritärter kokas i vatten och passeras till puré. Spådes sedan med svag buljong. Afredes med en äggula och några skedblad grädde. Kryddas med salt och peppar. Serveras med små stekta brödbitar.

Gädda. Goda sellerirötter skäras i tärningar och kokas i smör och vatten, till dess de bli möra. Gäddan rensas väl, skäres i stycken och kokas i en särskild kastrull med smör, vatten och litet god sherry. Kryddas med salt och peppar. Då gäddan är färdig, hålles selleridekokten öfver den och hålles varm tills den serveras.

Höns. Råa höns sönderstyckas som till frikassé och kokas i en kastrull med litet smör, spådes der efter med tunn buljong, kryddas med salt, litet cayennepeppar, några mindre lökar och ett par skedblad god sherry; med slutet lock fortsättes kokningen på sakta eld. Särskildt kokas gröna ärter eller annan grönsak, som finnes tillgänglig. När hönsragouen är färdig, lägges den på ett varmt fat och garneras med grönrätten. Vill man ytterligare förstora denna välsmakande rätt, så göres ett garnityr af små bräckta skinkskifvor, som förträffligt harmoniera med hönset.

Äppeltårta. Rif hamburgerskorpor och stek dem i smör. Smörj en form med kallt smör, lägg en del af de rifna skorporna i botten, så ett hvarf äppelskifvor, ett lager strösocker och så skorpor, äppelskifvor och socker om igen ända till dess formen är fylld, hvarqå den insättes i vattenbad i ugnen. Svag värme under 2 timmars tid. När den stått i ugnen en timma, så håll i formen litet gammalt hvitt franskt vin. Så kokas den åter en timme vid svag värme. Då den slås upp, öfverspänn den med maräng.

Allt detta är ju mycket enkelt att utföra, men bjud er herre och man en dag på denna middag, och ni skall få se, att han kommer i sitt allra bästa humör, innan han slutat den.

En gourmet.

Teater och musik.

Kungl. operan. Det nyaste gamla, som återupptagits å operascenen, är, om man frånräknar det för hvarje julhelg obligatoriska folkskådespelet »Vermäländingarna», Aubers populära opera »Den stumma från Portici». Reprisen har flera gånger gått öfver scenen och alltid för fullt hus, hvadan detta grepp torde få betraktas som synnerligen lyckligt. Hårtill bidrager och utan tvifvel i ej obetydlig mon den unge debutanten i Masaniellos roll, hr Hagman, hvars malmrika och välklingande tenorbaryton redan hunnit förvärfva honom många vänner och beundrare. Hr Hagmans debut kan och betraktas såsom synnerligen lyckad. Visserligen behöfver rösten än ytterligare ej obetydligt skolas, för att den vackra stämman skall kunna komma till full rätt, och spelet mera vårdas samt framför allt bringas till öfverensstämmelse med musikens innehåll; men debuten måste i alla händelser räknas till de mera förhoppningsgivande, som på sista tiden förekommit härstädes.

Operan fick för öfrigt ett i alla afseenden utmärkt framförande under hofkapellmästaren Nordquists ledning.

Nästa symfonikonsert gifves lördagen den 12 dennes

K. dramatiska teatern har återupptagit Leroy's roliga komedi »En teaterpjäs», hvilken ej varit gifven härstädes på de sista tio åren. Rollbesättningen är nu alldeles ny. Reprisen gick första gången öfver scenen i lördags och gjorde mycken lycka. Vi skola i nästa nummer återkomma till ett närmare omnämnande.

Å denna teater gifver dess nitiske och skicklige regissör hr Axel Roos instundande söndag, trettiondagen, en matinè, vid hvilken en hel mängd af våra mest framstående förmågor såväl i dramatiskt som musikaliskt hänseende kommer att medverka. Tvänne 1-akts-lustspel komma att gifvas, nämligen »Jag gifter mig med min dotter» (fru Hartman, fröken Åhlander, hrr Fredrikson och Envall) samt »Han är inte svart-sjuk» (fru Rundberg, hrr Bäckström och Personne). Fröken Klemming och hr C. F. Lundqvist föredraga sångnummer samt hrr Personne och Hamrin deklamationsnummer. Det hela lofvar varda en särdeles angenäm tillställning. Billjetter torde därför i tid anskaffas.

Den 2 jan.

Fröken Fine.

Ett referat ur verkligheten af Georg Nordensvan.

Hon var en löjlig gammal fröken, som blifvit lemnad ensam i världen, medan hennes samtida en efter en gingo hädan och hennes släktingar glömde henne. Hon var ett stycke inne på åttioåret, var nära nog blind, bebodde två stora, kalla, obeqväma rum i ett gammalt hus vid en bakgata uppe på norr och lefde i ständigt krigstillstånd med sin städerska, hennes afsvurna fiende, om man skulle tro den gamlas lika ynkliga som upprörande berättelser om allt, hon dagligen måste utstå. Hennes silfverskedar försvunno, hennes linne kom bort i tvätten, när hon ringde hörde aldrig Lovis på det örat, och när hon skulle gå på någon visit, fick hon länge och väl gråla med plågoanden, innan denna kunde förmås att följa henne.

Ofta nog sade hon bestämdt ifrån, att fröken kunde hålla sig hemma »som en ordentlig människa» — ville hon nödvändigt rädda ut, finge hon gå ensam. Lovis »hade inte lust» och fann det onödigt att ens komma fram med något svepskal.

Då begaf sig fröken i väg ensam. Alltid träffade hon någon beskedlig herre, som ledde henne öfver gatan, der så behöfdes, och kanske till och med följde henne ända fram till hennes mål. Hon vände sig aldrig till fruntimmer med begäran om hjälp — det var herrarnes skyldighet att bistå henne, och hon framställde sin begäran på ett sätt, så hon alltid blef åtlydd.

Fröken Ekeberg var nämligen alltid road af sällskapslif. Att sitta ensam de långa eftermiddagarna i sina tråkiga stora rum hade hon längesedan hunnit ledsna på. Hon ville

råka folk, folk som lefde med, höra hvad som hände och skedde, i synnerhet i den musikaliska världen, höra musik och sång och så tala om gångna tider, om flydda tider, då hon sjelf varit med, varit uppburen och hyllad, hon som nu längesedan blifvit lemnad på öfverblifna kartan.

Derför besökte hon i sträng ordningsföljd ett dussin bekanta familjer. Välkommen var hon långt ifrån alltid, hon hade en märklig förmåga att kunna komma olägligt, och när hon väl var kommen, stannade hon alltid, tills dagen var förliden, nöjd och belåten, der hon satt i soffhörnet i sin gamla svarta sjal, med sina båda lockar hängande ned på ömse sidor om det skrynkliga, gråa ansigtet och med de runda blåa glasögonen på den stora krokiga örnnäsan. Hennes ögon syntes aldrig, hon måste akta dem för dagern.

Under dessa långa visiter var hon idel öra för händelserna ute i världen — om den nya operan, om soaréer inom den förnäma societeten, om sista konserten, fröken Grabows bröllop, fröken Eks Margareta. Eller också talade hon sjelf, men då mest om sitt forna jag, om den tid, då hon var en uppburen sångerska, om sin bekantskap med Jenny Lind, som hon till och med fått sjunga duett med en oförgätlig afton, — om hvad kronprinsessan Josephine sagt till henne en qväll i musikföreningen.

När någon af hennes bekanta helsade på i hennes hem, då höll sig gamla fröken alltid till det närvarande. Då var det hennes krämpor, husvärdens njugghet, hennes penningbrist, hennes dagliga svårigheter gent emot de andra hyresgästerna, hvilka klagade i kapp med henne på den fruktansvärda Lovis, och gent emot nämnda odjur, som hon likväl ej vågade säga upp, ty då var hon rädd att Lovis, — om hon verkligen skulle gå — skulle taga med sig allt som fans i huset.

Det var mer än en, som sökte öfvertala gumman att skaffa sig plats hos pauvres honteux, der hon kunde lefva sorgfritt och lugnt och slippa både Lovis, husvärd och grannar. Men nej! Sälja sina möbler, sin broders gamla skrifbord, sin flygel! Man betalar ingenting för möbler — och hon skulle säkert inte få ut pengarna. Det sista bandet mellan henne och det jordiska, det var dessa minnen, hon hade omkring sig, — hvad skulle hon göra dagen lång i ett främmande rum med främmande möbler, som hade ingenting — platt ingenting att säga henne?

Men hon grät och gnälde. Hon kunde inte lefva länge, hon kände, hur det gick bakåt för henne. I går, när hon skulle bort till sin kära, aimabla Selma Sars, hade hon fallit omkull i trappan och tappat alla sina

saker, ridikylen, dörrnyckeln, som hon ständigt bar hängande på fingret, och paraplyet. Jungfrurna der nere måste hjälpa henne, taga in henne i sitt kök och gifva henne vin och vatten, innan hon kunde gå tillbaka upp till sig. Lovis hade förstas inte haft lust att följa henne, inte ens utför trappan.

Efter fallet fick gumman hålla sig inne en tid bortåt. En eftermiddag, då en af hennes bästa väninnor kom till henne, fann hon henne sittande i den gamla skinnstolen vid fönstret. I knäet hade fröken ett litet miniatyrporträtt. Det var redan så skumt, att den blickande ej kunde urskilja den målade mannens anletsdrag. Men han var klädd i uniform, det såg hon — med bred gul krage, var en skägglös man med högt uppstruken tupé och stor krokig näsa. Hans profil var ej olik frökens egen, han skulle kunna vara hennes bror.

Hon började berätta, ej om sina triumfer, ej heller om sitt nuvarande lifs dagliga vedervärdigheter — utan om sin ungdom, om den tid, nu längesedan förfluten, då hon lefvat, lefvat fullt och helt. Den besökande hade ej yttrat ett ord af nyfikenhet, det var den gamlas tankar, som ville ha luft, ville kläda sig i ord.

Gamla fröken Ekeberg talade med sin hesa, antoniga, svaga röst, berättade torrt och summariskt sin historia, hvilken jag här återgifver så, som hon berättade den.

Hon började med att tala om sitt barn-domshem i Göteborg, detta gästfria hem, der det alltid var främmande och der särskildt alla resande artister, som kommo till trakten, måste hälsa på och voro som hemma. Hon talade om syskonen och om släktingarna — det var ett stort hushåll och en stor släkt. Men mest talade hon om sin moders halfbroder — som varit hennes bästa vän allt från barndomen.

Axel kom ofta till hennes hem, hon »red ranka» på hans knä, han var hennes första lärare i pianospelning, och hon sjöng också för honom. Alltid ville han ha henne och ingen annan med sig på sina promenader, — då tog han henne på skämt under armen och kallade henne sin lilla gumma.

»Nu tror jag vi gör» en promenad upp till fjälls», sade han efter middagskaffet — alltid till henne, aldrig till hennes systrar. Och väl komna upp till utkiksstationen: »Nu, min lilla gumma, sjunger du för mig». Och hon sjöng.

År efter år upprepades morbrors besök och deras promenader. Hon växte upp och var sexton år.

(Forts.)

Matlagning.

Råmjölkspannkakor. När man har 5 mål råmjölk, så blandas den tillsammans, och deri lägges socker, salt och muskotsblomma efter smak, sedan ivispas 4 händer hvetmjöl till hvarje kannan mjölk. Gräddas i väl smorda pannor i en ej allt för het ugn. När de äro gräddade och något afsvalnade, stjelpas de upp på fat och serveras med socker.

Alma.

Inläggning.

Rabarber på buteljer. Vid midsommarstid är rabarbern mjellast och bäst till inläggning. Man tager blott de spädaste stjekarne, som skalas, sönderskäras samt nedstoppas i buteljer, hvarpå

slås friskt källvatten; korkas och ned-sätts i källare. Vid användandet tillsättes saften med några skifvor röd gelatin och kokas till kräm. Bitarne användes råa och öfverströds med socker, samt läggas hvarfals med rifvet stekt bröd till äppelkaka, som blir särdeles saftig och smaklig.

Bakning.

Goda småbröd (»Gotlandsbröd»). 125 gram strösocker och 5 ägg-gulor röres till massan har höjt sig och blifvit hvitaktig. 120 gram hvetmjöl tillika med de 5 till hårdt skum slagna hvitorna iröres lätt, eljes »faller» massan och blir tung. Man gör en strut af hårdt skrifpapper, i hvilken massan hålles och utklämmas i fingerbreda

stänger på papper, (ej omedelbart på plåten) men bör man akta sig för att placera stängerna för tätt till hvarandra, ty de flyta lätt ut. Man strör så socker öfver dem, samt derefter hackad mandel och hackade syltade apfelsinskal. De gräddas i lagom (ej varm) ugn. När de äro gräddade lossas de med en knif med tunnt blad och skäras snedt i 3 tum långa bitar.

Man kan äfven ihålla några droppar esence i smeten, men bör i så fall utelenna apelsinskalen.

Rullad tårta (»Syltbröd»). 125 gram strösocker samt 6 ägg-gulor röres, tills massan höjer sig, derpå iröres 125 gram hvetmjöl samt 5 till hårdt skum slagna äggghvitor och det fint rifna skalet af 1 citron.

En plåt med kanter smörjes, betäckes derpå med oljadt papper. Massan utbreds mycket tunnt och gräddas i

lagom ugnsvärme, hvarefter den uppslås på bordet. Äppelmarmelad (eller hvilken sort man önskar) påbredes i tum tjockt och bakverket hoprullas sakta. Skäres sedan i tunna skifvor. Jag brukar bstryke skifvorna med äggghvita och rulla dem i kulört socker och sätta in dem ett ögonblick i ugnen, ty då hålla de sig längre färska.

Dessa småbröd lämpa sig äfven att servera till Blanc-manger. —M—

Efterrätter.

Äppelmos. Till 12 @ äpplen tages 2 1/2 @ socker och 4 gram salicylsyre-pulver. Äpplena skalas och kärnhusen borttagas. Sockret blötes i vatten och kokas, tills det är simmigt, då äpplena ilägges och kokas, tills det hela är som en mos och ser klart ut.

Sedan moset är kallt iröres pulfret väl. moset hålles så i burkar, som väl täckas, och kan förvaras öfver vintern. Kan användas emellan tårter i gräddvisp m. m.

God efterrätt. Ett kvarter risgryn sköljas väl, först i kallt, sedan i varmt, och så åter i kallt vatten; derpå sättas de på elden i ett stop uppkokt söt mjölk, och får blandningen under ständig omrörning koka, tills grynen äro väl kokta. Om under kokningen skulle behövas något mer mjölk, innan grynen bli kokta, så spädes men med kokt mjölk, men ej mer än att, när grynen äro kokta, det hela då är tjockt som gröt. Då upphålles det i ett fat att kallna. Under tiden vispas ett halftop tjock söt grädd till ett hårdt skum med 8 lod socker och några droppar bittermandelolja; detta hålles till risgrynen tillika med 11 kakor upplöst gelatin och omröres väl. Sedan hålles massan i en vacker form och gräddas.

Tvätten.

Att tvätta atlas, sidenband, brocat och dammast. Tyget bstrykes antingen med venetiansk tvål eller äggula eller bägge tillsammans, tvättas i ljumt vatten, sköljes i kallt och torkas; derpå upplöses gummidragant i friskt brunsvatten med vinättika, hälften af hvardera, och silas genom en duk för att blifva fri från äfven den minsta orenlighet. Ej heller får man taga för mycket gummi; blandningen måste vara flytande, att det temligen torra tyget på en gång genomblötas, hvarpå gummivattnet urkramas och tyget förmedelst en borste utbredes på ett rent bräde och torkas i solen eller mot en varm kakelugn. Band kan man genast stryka.

Äfven på följande sätt kunna sidenband få utseende af nya: Oxgalla och tvål upplöses i regnvatten och ingnides detta i banden. Renskölda doppas de i en upplösning af honing och äggvita för att erhålla glans och appretyr; i stället för honing kan kandissocker och i stället för äggvita gummidragant tagas. Torkade läggas de emellan tvänne rena pappersark och strykas.

Siri.

Huskurer.

Ett osvikligt medel mot förkylda lem-mar. Man tager uppkokadt vatten i en thekopp och rör deruti linfrömjöl, så deraf blifver en lagom gröt; detta lägges på den kylda lemman, så varmt som det kan tålas. Då det kallnat, pålägges en ny gröt gjord på samma sätt, och fortfares med denna behandling under några dagar. Om det onda är i fötterna, kan detta medel be-gagnas endast om nätterna, tills det blifver bra; hjälper så väl för öppna sår som vanlig ömkyla, om än flera år gammal. Undertecknad har erfarenhet af, att det hjälpt till och med en person, som lidit af förkylda fötter i öfver 20 år, men nu blifvit fullkomligt bra.

C. E.

Mot Iggsår hos sjuka. Man lägger en vaxduk med glansidan uppåt under sängkläderna. — Eller: man lägger under sängkläderna en rådjursfäll så, att håren på fällen lägga sig i riktning åt den sjukes hufvud. — Eller: man lägger flera små, 2 fot långa och 1 fot breda, med hästhår löst stoppade kud-dar af mjukt hjort- eller färläder, hvilka man byter om flera gånger om dagen, allt efter som den sjuke har det be-qvämt. — Äfven kunna de ställen af sängkläderna, som mest äro utsatta för kroppens tryckning, bstrykas med hjorttalg, och de såriga ställena tvättas med Goulardskt vatten, eller också doppas små lappar i en blandning af brännvin och äggvita och påläggas sorgfälligt, så att ingen skrynka finnes.

Daphne.

Medel mot hosta, katarh, och hals-förkyling. Man intager starkt salvia-thé, uppblandat med honing och litet ättika. Mot snufva intager man en varm matsked 6-12 gånger om dagen, mot hosta äfvenledes, och mot förkyling i halsen gurglar man sig dermed 20-30 gånger om dagen.

Daphne.

Hvarjehanda.

Knäck. Knäckens godhet består i sirupens beskaffenhet, hvarför endast brun sockersirup bör användas, hvilken kokas fort i 10 minuter å 1 quart, samt röres med silfversked. Hackad krakmandel, eller skällad, hackad söt-mandel ihålles, sedan knäcken är pröfvad och hård; den bör nu blott sösa upp öfver elden, hvarefter den genast upphålles på smord plåt eller papper. — Hålles den på plåt, bör den, medan den är mjuk, skäras i rutor, som gå att bryta, då den hårdnat. Lofordad af alla och lätt att koka.

Läckergom.

Frågor.

Nr 145 Huru kan man bäst prova giftiga tyger för att utröna, om de äro skadliga för halsen.

Nr 146. Huru skall man afvänja unga män från cigarrökning på kontoret eller affärs-byrå, när fruntimmer finnas närvarande, frågar en ung, olycklig qvinna, som ej tål tobaksrök.

Svar.

Nr 126 g. Klenäter tillredas på följande sätt: 10 ägg-gulor, 16 desertscedar hvitt fint stött socker, 8 desertscedar god grädd 1 spetsglas konjak, litet rivet citronskal och så mycket mjöl att degen kan kaffas ut (så lös som möjligt). Äggen med sockret röras mycket väl, sedan tagas grädden och mjölet. Degen kaffas tunn ut, skäres med en »sporre» i hvad slags fason man vill, sedan kokas klenäterna i flotyrt och få derefter ligga en stund på gräppapper, tills det feta hunnit rinna af dem.

Ihrma.

Breflåda.

Eva. Tack för den sända skissen, hvilken skall användas.

A. S. Vi tacka hjertligt för den vackra lilla sagan och skola bereda den plats i något af de närmaste numren.

Ett par insändare af tästingskrifter ha helt öppet erkänt sig ej vara prenumeranter å Idun. Naturligtvis står emellertid Iduns pristäfningar endast öppna för dess egna prenumeranter, hvaran hvarje annan skrift, den må nu ha hur stora förtjenster som helst, helt och hållet måste lemnas ur räkningen.

Annie Berg. Tack för poemet. Synd att det kom för sent till pristäfningen! För sent till Iduns spalter skall ni ej behöva komma, om ni åter kommer i håg oss.

Red.

Innehållsförteckning:

Du unga vår. Poem af Annie Berg. — Krafter i det tysta. En nyårsbetraktelse af J. N-g. — »Det nye system». — Träldomsok. Några små betraktelser öfver ett och annat af Mathilda Langlet (sista art.). — Resultatet af Iduns fjerde pristäffing. — Qvinnan som reformator. Af fru M. Lundell. — En afton i qvinnoklubben. Af Clara Smitt. — Gastro-nomiska käserier, I. Af En gourmet. — Teater och musik. — Fröken Fine. Ett referat ur verkligheten. Af Georg Nordensvan.

Matlagning. — Inläggningar. — Bakning. — Efterätter. — Tvätten. Huskurer. — Hvar-jehanda. — Frågor. — Svar. — Breflåda.

Annonser.

Annonspris: 25 öre pr petitråd (= 10 stafvelser). Ingen annons införes under 1 kr.

PLATSSÖKANDE.

En ung flicka af god familj (prest-dotter) önskar nu genast eller till våren plats såsom sällskap eller ock att gå frun till handa. Den sökande är van vid alla inom hus förefallande göromål. Svar torde godhetsfullt sändas till »S. C. S.», Sandsjö station. [5]

Lärlarinna,

lektris eller sällskap.

En lärarinna — 22 år — önskar med första plats att undervisa i vanliga skolämnen (icke främmande språk) samt musik. Den sökande, hvilken eger vana både som lärarinna och lektris, har god halsa och gladtllynne samt har utgått från ett mycket godt hem. Anspråken äro ej stora. De bästa rekommendationer kunna förefas. Närmare upplysningar kunna erhållas genom Iduns Redaktion, dit svar, märkta »H. H.», ock torde ställas. [679]

En musikalsk flicka önskar snarast plats i Stockholm eller landsorten som sällskap, lektris eller musiklärarinna. Svar torde godhetsfullt sändas till »A.», Borås, poste restante. [3]

Se hit!

Ett ungt, bildadt och anspråklöst fruntimmer med goda kunskaper i franska och tyska språken, af hvilka det senare flytande talas, önskar med första plats i aktningvärd familj såsom sällskap, lektris eller skrifbiträde. Den sökande är något musikalsk (sång), är villig att deltaga i husliga göromål samt, om barn finnas, vara dem behjelpig med deras hemlexor. Ingen lön önskas, blott att få vara medlem af familjen. Svar till »Elsa» motes med tacksamhet å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm, der vidare upplysningar meddelas. (G. 8) [1]

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius

Lilla Vattugatan 24, 9-10 och 2-3.

Företrädesvis mag- och hudsjukdomar. Verkställer elektrolytisk behandling af abnormt växande hår, skäg-gvårtor o. d. [505]

Doktor Carl Flensburg

14 Lilla Vattugatan 14. Hvardagar 1/23-1/24. Helgdagar 10-11. Behandlar företrädesvis Barnsjukdomar. [297]

Metertabellkort

i plånboksformat, omfattande de 4 afdelningarne af Metersystemet, med så väl förvandlings- som prisberäkningstabeller, hvarå äfven kan anbringas tryck af firma, affär m. m., utgifna af undertecknad, säljas med påtryckt firma etc. eller detaljpriset (5 öre) till netto kr. 26 och utan kr. 17 för 1,000 kort. Dubbla kort kr. 30 och 22; vid större parti betydligt rabatt. Order emot remissa utföres genast.

Prof gratis mot porto.

Eug. Forsman,

Stockholm.

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Tafflar och Orglar från in- och utländska utmärkta fabriker till de billigaste priser. För instrumentens bestånd ansvaras.

Äldre Pianos tagas i utbyte. OBS. Ständigt lager af Flyglar från Blüthner och Pianinos från G. Schwechters berömda fabriker.

GUST. PETERSSON & Komp., 38 Regeringsgatan 38.

Flyglar, Tafflar och Pianinos från J. G. Malmsjö. [525]

Inackordering.

En ung, bildad dam erbjudes inackordering i yngre officersfamilj i Stockholm. Svar till »Hem» inlemnas å Iduns byrå. [609]

F. W. Tornberg

Urfabrikör

STOCKHOLM

14 Gustaf Adolfs torg 14

Prisbelönt

i Sverige och i Utlandet. [339]

Fru Sofia Eklund

förfärdigar

reformerade underkläder.

26 Biblioteksgatan 26

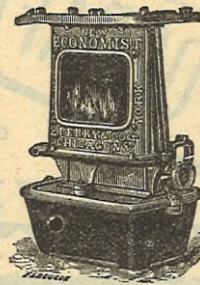
Stockholm. [281]

Ramlösa Plantskola.

Min nya priskurant öfver rikhaltiga förråd af alla slag plantskoleartiklar är nu utkommen och tillsändes franko. Helsingborg i september 1888.

[522]

N. P. Jensen.

J. G. Hammars

Lampkök.

Stor värmeförmåga.

Brinna luktfritt.

Brilljant belysning.

Pris: enka med veke

4-6 kr., extra so-

lida 7-8 kr., med

2 vekar 12 kr.

Fullkomlig belätnhet

garanteras hvarje

köpare. [292]

J. G. HAMMAR,

30 Malmstinsgatan

Handarbetskurs.

(7:de undervisningsåret.)

Se annonsen i nr 34 af »Idun».

Sthlm, Norrlandsgatan 31, 3 tr.

[479]

MAGDA KEMPE.

Skriftlig undervisning i stenografi (Arends' system) erhålles af skicklig lärarinna mot insändande af 15 kronor jemte noggrann adressuppgift till Red. af Idun. [566]

Vänner af Spetsknyppling!

Som den vackra Spetsknypplingskonsten allt mer och mer synes beaktas och utbredas inom vårt land, vill undertecknad, som i nära 30 år sålt tråd till Vadstenaortens knypplare, härmed bekantgöra, att sedan jag nu ställt mig i förbindelse med de bästa fabriker i utlandet för tillverkning af bäst passande Tråd, jag ständigt tillhandahåller

Oblekt och blekt Lintråd, Blekt Bomullstråd samt Svart Silke och Redgarn uti alla förekommande nummer.

Tråden expedieras uti större eller mindre poster pr efterkraft till alla platser inom riket, då order och tydlig adress insändes till P. Alexanderson, Vadstena. [589]

Ny remontantrös

för 1889.

benämnd Oscar II, König von Schweden, försändes i maj 1889 i original-vinterförädlingar för kr. 6 pr st. med emballage. Fullständig beskrifning på begäran franko. Beställningar mottagas från och med i dag.

Helsingborg den 20 dec. 1888.

[608]

N. P. Jensen.

Lifförsäkring till verkliga kostnaden.

Associationen för Ömsesidig Lifförsäkring

(Mutual Reserve Fund Life Association i New York)

erbjuder på beqväma betalningsvilkor **Lifförsäkring** till verkliga kostnaden (= ungefär hälften af kostnaderna i bolagen enligt gamla systemet) med fastställda maximipremier, grundade på erfarenheten inom lifförsäkringsrörelsen.

Inga aktieegare, som taga vinsten, eller andra intressenter, som dela öfverskottet.

Absolut säkerhet.

lakttagande af försigtighetsåtgärder för att omöjliggöra spekulation eller bedrägeri.

Bestämda årsafgifter till bestridande af förvaltningskostnaderna.

Försäkring till nettokostnad enligt åldersskala och till ungefär hälften af kostnaderna vid det gamla systemet.

Sträng sparsamhet i alla riktningar.
Beqväma betalningsvilkor för försäkringstagare, med bestämt maximibelopp.

Vistelseort utomlands och utrikes resor förorsaka inga extra kostnader.

Allm. Telefon: 84 37.

Hufvudkontor för Sverge, Norge och Danmark i Stockholm: Vasagatan 22 A.

Direktör: Johan Millén.

Ombud antagas.

[519]

LEVERIN & C:o

61 Drottninggatan 61

3 tr. upp

få härmed rekommendera sin nya, tidsenliga

FOTOGRAFI-ATELIER

All slags

Fotografering

utföres omsorgsfullt

enligt nutidens fordringar.

Med största högaktning

LEVERIN & C:o

[46]

Tvätt-Inrättningen

55 Nybrogatan. *Billiga priser.* Nybrogatan 55.

Obs! Tvätt utföres även af härvarande ordentliga tvätterskor, hemtas och hemsändes, då adress uppgifves pr telefon 43 90 eller pr post.

[74]

Allmänna Lifförsäkringsbolaget,

Stockholm, Kungsträdgårdsgatan 2 C, 1 tr.

Tryggande fonderadt på matematisk grund. Försäkrings- tagarne varda meddelegare i bolaget och hela dess vinst.

(G. 17599)

[378]

HANDARBETE.

Lektioner gifver undert., utex. lärarinna från »Handarbetets Vänner», åt damer och barn i knyppling, snörmakeri (utan maskiner), schattérsöm, guldbroderi, hvitbroderi, broderi å plysch, siden, kläde m. m., makramé, filet-guipure, märkning (flere sorter), hålsöm och for-nordiska sömnader, monteringar af färdiggjorda arbeten samt upp-ritningar å plysch, siden, kläden m. m. Modeller till påseende. Fritt val af arbeten och lektionstid.

Brahegatan 4, 2 tr. upp.

Anna Andersson.

[2]

Johan Nordling:

QVINNOR

Novelletter och Skisser

Preis: 1 kr. 25 öre.

TJULANDER & C:o,

VINHANDEL,

55 Drottninggatan 55,

rekommendera sitt väl sorterade lager af endast äkta utländska

Viner och Spirituosa.

Särskildt framhålles: finare Champ.-Cognac från de förnämsta firmor, flere år här i lager, Bordeaux-viner af välkända firmor samt hvitt Portvin, särdeles omtyckt.

[313]

Örebro Kem.-Tekn. Fabrik

rekommenderar
sina tillverkningar af
H. E. Ekströms

Patenterade Jästmjöl

(Ombärligt för hvarje hushåll.)

Eau de Cologne, Parfymer,

Håroljor, Aseptin,

m. fl. Tekniska fabriker.

Obs, vidstående fabriksmärke!

[587]

Husqvarna Stålsymaskiner,

vida öfverträffande allt hvad utländska symaskiner heter, så väl i afseende på det material, hvaraf Husqvarna-maskinerna äro tillverkade, som ock beträffande deras arbete och justering.

Stickmaskiner

samt *Symaskin-* och *Stickmaskintillbehör* hos

Carl A. Hanner,

[136]

N:r 10 Gustaf Adolfs torg N:r 10.

Skrif till

K. M. Lundbergs

Bosättningsmagasin

7 Storkyrkobrinken Stockholm Storkyrkobrinken 7

och begär profver och prisuppgifter

å Hvita väfnader till underkläder, Spetsar,

Broderier, Duktyger, Handduksväfnader,

Lakanväfnader och Sängkläder.

[22]

Obs! Profver sändas på begäran
Möbelttyger.
Bostrom & Bostrom
Stockholm, 18 Drottninggatan 18.
Mator, m. m.
Obs. Billigaste priser.